

CASSANDRA-PLAN

MEER WELVAART, MEER WELZIJN

MEER WELVAART DOOR EEN EFFICIËNTE OVERHEID

INHOUDSTAFEL

1. [Een efficiënt confederalisme](#)
  2. [Een performante overheid](#)
  3. [Stads- en streekgewesten](#)
  4. [Betere organisatie van de sociale zekerheid](#)
  5. [Kerntaken van de overheid](#)
  6. [Regeldruk](#)
  7. [Regelen van de regeldruk](#)
  8. [Dure bouwgronden door regelneverij](#)
  9. [Overheidspersoneel](#)
  10. [Het spanningsveld tussen beleid en administratie](#)
  11. [De overheid heeft een voorbeeldfunctie](#)
-

1. Een efficiënt confederalisme

1. Wij willen als Vlamingen ons beleid zelf kunnen bepalen. Een beleid dat nodig is voor het goed bestuur van Vlaanderen.
2. Onze visie op de staatsstructuur is samen te vatten als “met Wallonië als het kan, zonder België als het moet”. De N.V. België houdt het hoofd boven water dankzij de Vlaamse resultaten.
3. Een onafhankelijk Vlaanderen is eerder een gevolg dan een doel op zich. Als de Franstalige politieke partijen zich vanuit een kortzichtige houding blijven vastbijten in een “non” tegen elke noodzakelijke hervorming van de staat en tegen economische hervormingen, dan opteren wij ondubbelzinnig voor de Vlaamse onafhankelijkheid.
4. De bal ligt in het Franstalige kamp. Kiest men voor een conservatief, niet-ondernemend Wallonië dat vasthoudt aan de traditionele socialistische politiek, moeten de wegen van Vlaanderen en Wallonië scheiden. Ons model kan dan in Vlaanderen alleen worden uitgewerkt en zal hopelijk als voorbeeld aanstekelijk werken in Wallonië.
5. Te veel bevoegdheidsdomeinen zijn versnipperd over meerdere beleidsniveaus. Dit heeft de trein der traagheid in het beleid geïnstalleerd. Een ondernemingsgericht beleid voeren is onmogelijk gemaakt omdat voor de meeste hervormingen het fiat van de ultraconservatieve PS nodig is. Het huidige systeem van onvoorwaardelijke Noord-Zuid-transfers houdt de PS aan de macht in Wallonië en wiegt de Waalse beleidsmakers in slaap. Het heeft geleid tot een Baxter-economie in het slaapland Wallonië. Werkloosheid is het handelsfonds van de PS:

- Eén op zeven kinderen in Wallonië heeft nooit één van beide ouders zien werken.
- Vlaanderen is goed voor 32% van de werkloosheid en neemt 72% van de sancties op zich; Wallonië is goed voor 52% van de werkloosheid en neemt 10% van de sancties op zich.

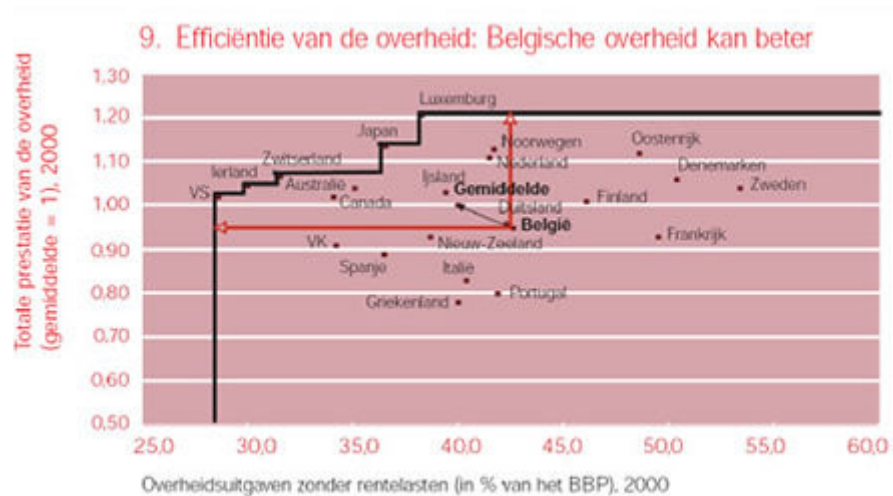
En hoewel Wallonië 70% meer langdurige werklozen kent, doen er dubbel zoveel Vlamingen mee aan activeringsprogramma's dan Walen.

6. De geldstroom naar Wallonië is geen solidariteit, maar onrecht. Meer dan 10 miljard euro betalen de Vlamingen jaarlijks voor Wallonië waar de gewone Waal niet beter van wordt. Het wordt gebruikt om de Waalse 'pampereconomie' recht te houden. 40 % van de Waalse beroepsbevolking werkt voor de overheid, het hoogste cijfer van heel Europa. Daarnaast zijn er heel wat misbruiken zoals bijv. in de ziekteverzekering en de werkloosheidsuitkeringen.
7. De transfers beletten dat Wallonië verantwoordelijkheid opneemt voor het eigen beleid. Hulpverslaving verlamt de creativiteit.
8. Wij willen een doorzichtige en eerlijke solidariteit op basis van klare afspraken. Beperkt in de tijd en gemeten aan resultaten op vlak van groei, ondernemerschap en tewerkstelling.
9. Door een voorwaardelijke, resultaatgebonden interregionale solidariteit kan Wallonië behoedt worden voor een abrupte verarming en krijgt het zuurstof voor een nieuwe onafhankelijke koers.

2. Een performante overheid

1. Het is geweten en meermaals door verschillende studies bewezen dat onze overheid (net zoals de meeste sociaal-democratische regeringen), zeer inefficiënt met de belastingsontvangsten omspringt. Meestal is dit het gevolg van de economische overbodige en zinloze complexiteit van de sociale stelsels en wetgeving. Het resultaat is dat de belastingsgelden en sociale zekerheidsbijdragen niet zozeer dienen om de doelgroep te helpen maar om de administratieve verzuiling aan de praat te houden. Dit is niet langer aanvaardbaar vanuit economische, sociale en morele overwegingen.
2. Het is onder meer door de Europese Centrale Bank aangetoond dat de overheid met 66% van de middelen dezelfde prestaties kan leveren. De lopende uitgaven van de totale overheid voor 2007 worden begroot op 146 miljard euro. De overheid zou dus eigenlijk hetzelfde kunnen doen met zowat 100 miljard euro.

3. Daár zit het probleem dat we met ons belastinggeld betalen.

4. Uit bovenstaande figuur blijkt dat met dezelfde inzet aan middelen de Belgische overheid 30% minder presteert dan de Luxemburgse, of dat ze ongeveer evengoed presteert als de overheid van het Verenigd Koninkrijk maar dat die dat dan wel doet tegen een kostenplaatje dat 30% lager ligt.
5. We zitten in alle geval 25% onder de beste en 13% onder het OESO-gemiddelde van 79%. Om enkel maar te evolueren naar dat gemiddelde zou België de kwaliteit van zijn overheidsdiensten in vergelijking met het jaar 2000 met ongeveer 5% moeten opkrikken (7% voor de beste score), bij een daling van de primaire overheidsuitgaven met ongeveer 6%, wat overeenkomt met een vermindering van het aandeel van de primaire overheidsuitgaven in het BBP met 2,6%[\[1\]](#). In het Cassandra-plan dalen deze uitgaven met 6%.
6. Over de methodologie van de ECB kan elk zo zijn idee en twijfels hebben, maar van belang is in alle geval de vergelijkende waarde van de resultaten. De kritiek die men zou kunnen hebben geldt immers ook voor de andere landen.
7. Deze informatie schudt onze beleidsmakers niet wakker. De bureaucratie en complexe wetgeving groeit nog altijd dagelijks aan. De groeiende uitgaven zitten vandaag voornamelijk in de gemeenten, de provincies, de gemeenschappen en gewesten.
8. De overheid moet dus meer doen met minder. Kijk naar Ierland die de grootste groei van de Europese Unie realiseert met een overheidsbeslag van slechts 30%. Met een doel van 40% zitten we dus zeker niet bij de “liberale” landen van Europa maar nemen we wat afstand van de meest communistische lidstaten van Europa, waar wij nu toe behoren.
9. Vooral inzake de efficiëntie van onze belastingadministratie is het huilen met de pet op. België staat op de 117ste plaats van 119 landen, voor wat betreft de efficiëntie van haar belastingdiensten!!! En nog stelt de minister dat hij met 30.000 personeelsleden handen tekort komt. Vandaar dat het Cassandra-plan de invoering van een bijzondere vorm van vlaktaks, de sociale taks, voorziet.

10. Het probleem zit op alle niveaus in deze surrealistische staat. Uit het project ‘de Bedrijfsvriendelijke Gemeente’^[2] blijkt dat slechts één op drie bedrijven tevreden is over het gemeentebeleid t.o.v. bedrijfsleven.
  11. Erg belangrijk is dat 47,1% van de respondenten stelt dat de procedure voor het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning problematisch is. Dit heeft dramatische gevolgen: investeringen worden uitgesteld met verlies van productie en tewerkstelling tot gevolg. Sommige bedrijven schrappen zelfs de geplande investeringen. 14 procent van de Vlaamse bedrijven zou niet meer in dezelfde gemeente gevestigd worden leert de enquête. Een aantal onder hen, voornamelijk grote industriële bedrijven, overweegt een verhuizing naar het buitenland. Daardoor dreigen 69.015 industriële jobs en 16.988 jobs in de tertiaire sector uit Vlaanderen te verdwijnen.”^[3]
  12. Wij willen daarom dat bij de verdeling van de middelen uit het gemeentefonds in “prikkelende mate” rekening wordt gehouden met de mate van bedrijfsvriendelijkheid van een gemeente. Dit kan door bij de verdeling voor goed 10% rekening te houden met het aantal private vennootschappen in een gemeente en de gemeenten zonder eigen bedrijfsbelastingen extra te belonen.
  13. De invoering van instrumenten van directe democratie geeft de bevolking de mogelijkheid om zinvolle hervormingen af te dwingen die politiek, onder meer omwille van de verzuiling of omwille van het belang van één of andere kleine kaste, “onhaalbaar” blijken. Openbaarheid van bestuur, recht op alle informatie en regels van goed bestuur zijn even belangrijk als de democratische verkiezing van politici. Is dit niet mogelijk dan opent dit de deur voor “soft corruption”, zoals vaak blijkt in Charleroi en omstreken.
  14. Wij moeten terugkeren naar de essentie van de overheidsopdracht en hoe die tot stand komt. Dit houdt in dat we de historisch misgegroeide (en ja dikwijls goed bedoelde) privilèges met al zijn uitzonderingen en voorrechten radicaal afschaffen en vanaf nul herbeginnen. Dit vergt doordenken tot op het bot. Maar een ding moet duidelijk zijn: de hardwerkende Belg betaalt geen belasting voor het plezier om zinloze administratie aan het werk te houden maar als een verzekeringsprincipe waarop hij kan beroep doen als hij het echt nodig heeft. Het feit alleen dat de andere medemensen die belasting moeten ophoesten is al reden genoeg om te eisen dat dit geld zo efficiënt mogelijk aangewend wordt.
  15. Maar de discussie is niet louter economisch van aard, het raakt ook het wezen van de democratie. Het democratische aspect legt ons de morele plicht op het overheidsgebeuren zo transparant en professioneel mogelijk te laten verlopen.
- 3. Stads- en streekgewesten**
1. De burger, maar ook het parlement, kan pas voluit over zijn overheid oordelen als er volledige transparantie heerst met betrekking tot de activiteiten van de overheidsinstellingen. Daarom eisen wij de onmiddellijke invoering van een dubbele boekhouding (wet reeds gestemd in 2003) met een jaarlijkse audit door een onafhankelijk organisme (niet het Rekenhof). In dezelfde context heeft de burger als aandeelhouder recht op volledige informatie. Hij moet ten alle tijde elke informatie die nuttig kan zijn om het werk van zijn mandarissen te

controleren kunnen bekomen. Dergelijke openheid van informatie is bijvoorbeeld al jaren in gebruik in landen zoals Zweden. Noteer ook dat door het invoeren van het sociale takssysteem met eenvoudig tarief er een schare aan ambtenaren ter beschikking komt die voor het invoeren van de dubbele boehouding beschikbaar worden.

2. Een groot deel van de problemen zit bij de lokale besturen. Een voorbeeldje: voor het Provinciebestuur van Hengouwen werken 4.500 ambtenaren. In het grotere West-Vlaanderen slechts 970. Meer subsidiëring en cliëntelisme dan tewerkstelling.
3. Het is wel duidelijk dat één en ander veel beter georganiseerd kan worden zonder de lokale autonomie aan te tasten. Het binnenlands bestuur moet daarom hervormd worden, waarbij in de eerste plaats de provincies worden vervangen door streekgewesten met elk hun economische dynamiek.
4. Provincies zijn constructies van de 18de eeuw waarvan het nut volkomen achterhaald is sinds het ontstaan van de federale staat en de gewesten. Jozef II en vervolgens Napoleon tekenden de provincies uit zonder met het streekgevoel van de mensen rekening te houden. Provincies zeggen zelf dat ze dynamische streekbesturen willen worden, maar zij vertegenwoordigen geen “streek”. Nergens bestaat een provinciaal gevoel. Een uitzondering vormt misschien Limburg. Maar zelfs daar zijn de mentaliteitsverschillen tussen de Kempen en Haspengouw groot.
5. Bij de burger heerst totale desinteresse en gebrek aan kennis over provinciale taken en verantwoordelijkheden. De provincie slaagt er niet in om een rol van nuttig tussenniveau te spelen. Uit frustratie leggen de mandatarissen zich in toenemende mate toe op een eigen beleid die ze verantwoorden door de boutade van het “provinciaal belang”. Het resultaat is een resem beleidsoverlappingsen met de gemeenten en dus onverantwoord hoge maatschappelijke kosten.
6. De samenleving is natuurlijk complexer geworden. Dat begon al kort na de tweede wereldoorlog duidelijk te worden. Vanaf de jaren 50 dacht men over oplossingen na. Men koos voor het voortbestaan van provincies, gecombineerd met een schaalvergroting van gemeenten. Daarbij kwamen nog de intercommunales, met nauwelijks transparantie en democratische controle, maar vooral gegeerd voor de extra, soms onverantwoord hoge, vergoedingen.
7. Het principe van de grote fusieoperatie werd vastgelegd in de Eenheidswet van 1961 en tenslotte uitgevoerd in 1977 (en 1983 voor Antwerpen). De fusieoperatie gaf blijk van een opportunistische, collectivistische en centraliserende mentaliteit. Bij de uittekening van de grenzen had men vooral de gevolgen op de kiesresultaten in gedachten, niet het belang of het “goed gemeentegevoel” van de burger. Gemeenten werden samengevoegd die om verschillende redenen niet bij elkaar hoorden, anderen die logischerwijs wel bij elkaar horen werden uit elkaar gehouden.
8. Tezelfdertijd vraagt de burger naar een bestuur waarin hij zich echt kan herkennen. Dat is niet in elke fusiegemeente van vandaag het geval. De politiek moet ook rekening houden met het emotionele aspect, zeker in een gewest als Vlaanderen. De Vlaamse burger is geen kosmopoliet.

Hij moet zich betrokken voelen, zich herkennen in zijn bestuur. De doorsnee Vlaming voelt zich goed in een kleine, solidaire leefgemeenschap, waar hij direct contact met de bestuurders kan hebben. Daar is niets oneerbaars aan.

9. Wij willen deze situatie rationaliseren, enerzijds door het vervangen van de provincies door stad- en streekgewesten.^[4]
10. Een stads- of streekgewest is een gebied van de juiste dimensie. Het kan meer maatwerk leveren en leidt tot minder bureaucratie en lagere kosten. Het Streekgewest is dan nog specifiek opgebouwd rond regio's die ook als dusdanig als een sociologische realiteit worden ervaren door de burgers. Er zouden tussen de 15 à 20 stad- en streekgewesten komen in Vlaanderen.
11. Stadsgewesten zijn gewesten die bestaan rond een centrumstad gekenmerkt met een, naar onze Vlaamse normen, zeer hoge graad van verstedelijking, een dichtbevolkt gebied en die daarenboven een meer dan gemiddelde aantrekkingspool is voor handel en tewerkstelling. De centrumstad moet dan kunnen aangevuld worden met aansluitende verstedelijkte gebieden.
12. Stads- en Streekgewesten zijn verder opgebouwd rond het concept "Een beleid op maat van de burger" en rond de waarden "efficiëntie" en "subsidiariteit". Er wordt geen rekening gehouden met de bestaande provinciale grenzen.
13. De efficiëntie vloeit voort uit de schaalvergroting.
14. De structuur kan in zekere mate vergeleken worden met de Duitse Landkreise en Kreisfreie Städte of de rural en urban districts in het Verenigd Koninkrijk en Ierland.
15. Een autonoom Streekgewest valt samen met een historische streek (zoals de Westhoek, het Waasland, het Hageland, ... en zelfs het dunbevolkte Meetjesland), maar wellicht ook niet te groot en te bevolkt zijn, op risico dat de efficiëntiegraad al te zeer zou verlagen. Constructies moeten wel altijd maximaal overeenstemmen met het gevoel van de burger en met de socio-economische realiteit.
16. Subsidiariteit betekent in een notendop dat beleidsbeslissingen moeten worden getroffen en uitgevoerd op het meest geschikte niveau. In de Stadsgewesten zijn er – op vraag van de burger – districtsraden mogelijk (volgens de modaliteiten voorzien in de decreetgeving). In Streekgewesten moeten er bijgevolg nog altijd gemeenteraden ingesteld kunnen worden.
17. Indien de burger dit wenst moeten gemeenteraden zelfs op het niveau van de fusiegemeente mogelijk zijn. Trouwens de ganse fusieoperatie van 1977 moet door de burger in vraag kunnen worden gesteld.
18. Als de burger wenst om over een gemeenteraad- of districtsraad te beschikken – best om de twee à drie jaar te verkiezen – dan moet de werking gefinancierd worden. Dit zou leiden tot een bijzondere opcentiem geheven op de verschuldigde personenbelasting ten laste van de burgers (niet van de vennootschappen). De fiscale principes (een limiet aan het overheidsbeslag) van ons model gelden echter altijd. Dit zal dus resulteren in minderinkomsten voor het Stads- of Streekgewest dat aldus wordt geprikkeld om er voor te zorgen dat de werking maximaal efficiënt verloopt.

19. De Stads- en streekgewesten doen alle administratieve overlappings verdwijnen die er vandaag tussen provincies en gemeenten bestaan. Ook de verpolitiseerde intercommunale kunnen zo verminderd worden. Coördinatie tussen Stads- en Streekgewesten moet verlopen via het Vlaams Gewest.
20. Stadsgewesten en streekgewesten moeten in bepaalde zaken autonoom een beleid kunnen voeren, zonder voogdijtoezicht. Welke beleidsdomeinen dit zijn hangt af van de noodzaak en de concrete omstandigheden. Wij denken bijvoorbeeld aan onderwijs waarbij de stedelijke problematiek zeer verschillend is en onderwijs een belangrijk instrument in het lokaal integratiebeleid kan zijn. (inclusief het kunnen beslissen over de start en de duur van de leerplicht, het kunnen invoeren van de schoolplicht, ...).
21. Gemeenten met een bijzonder taalstatuut vallen niet onder een stads- of streekgewest, maar rechtstreeks onder de hogere overheid. Zij krijgen toegewezen bevoegdheden zoals de gemeente- en districtsraden.

4. Beter organisatie van de sociale zekerheid

1. Als we de sociale zekerheid onder de loep nemen, dan is wel duidelijk dat een miljardenbesparing mogelijk is door de structuren te rationaliseren. De sociaal zwakkere kan er alleen maar beter bij varen. Niet de eigenlijke sociale bestedingen liggen in het vizier, wel de structuren en de processen om die tot bij de gerechtigde te brengen.
2. Heel ons SZ-stelsel draagt de sporen van verzuiling en een overmatige bureaucratie. Geld, dat de belastingbetaler meent te besteden aan sociale bescherming van zijn medeburgers, komt terecht waar het niet hoort, in de eerste plaats bij het SZ-apparaat zelf. Er zijn concrete mogelijkheden om de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen, terwijl de kosten drastisch worden verlaagd. Een betere organisatie brengt miljarden op.[\[5\]](#) Zo zegt bijvoorbeeld Jan Gysen, administrateur van de RSZ-PPO: “een tijdsgewricht waarin fusieoperaties allerhande tot standkomen, zou het trouwens dwaas zijn de Overheidssector principieel nieuwe slagkracht te ontzeggen. Maar het gaat hierbij niet om structuren. Wel om de zoektocht naar het meest aangepaste kader voor het beheer en de sturing van bepaalde processen, ten gunste van de doelgroep voor wie de sociale bescherming is bedoeld.”
3. Er zijn zeven federale ministers, twee federale overheidsdiensten en meer dan twintig instellingen bij de sociale zekerheid betrokken, sommige openbaar, sommige gesubsidieerde privé-instellingen.
4. Het sociaal zekerheidsstelsel van de loontrekkenden is nutteloos versnipperd en verzuild.[\[6\]](#) Er is de RSZ voor werknemers, de RSVZ voor zelfstandigen met 14 sociale zekerheidsfondsen. Er is nog een kasje voor de zeevarenden en eentje voor personen die buiten de EER actief zijn (DOSZ). Federale ambtenaren en gewestelijke ambtenaren hebben geen eigen instelling, de lokale ambtenaren wel, de RSZ-PPO, maar die is ook voor de administratie rond de 50% contractueel overheidspersoneel verantwoordelijk. In diezelfde RSZ-PPO wordt de

kinderbijslag beheerd en uitbetaald en zijn er vijf verschillende pensioenstelsels te managen.

5. Binnen de muren van die andere mastodont, het RIZIV, zijn een veelheid aan commissies, raden, besturen, stuurgroepen en dergelijke actief. Elk heeft zijn zegje, elk wordt vergoed. Er zijn tientallen lokale privé-ziekenfondsen die zijn ondergebracht in vijf landsbonden. De RKW (kinderbijslag) controleert 24 privébijslagfondsen (er zijn er 28, de kleinste staat in voor de fondsen aan een 670-tal kinderen, het grootste voor meer dan 280.000), het Fonds voor Arbeidsongevallen 17 verzekeringsmaatschappijen. Er zijn 13 vakantiefondsen. De sociale bijstand is dan weer de verantwoordelijkheid van de OCMW's.
6. De vakbonden ontvingen in 2005 tegemoetkomingen in hun administratiekosten ten belope van 138 miljoen euro, de mutualiteiten in 2004 864 miljoen euro, terwijl alle Belgische huisartsen samen in 2003 666 miljoen euro verdienden! De helft daarvan moeten de huisartsen dan nog terugstorten aan de fiscus. Het moge duidelijk zijn, de echte begunstigen zijn de bureaucraten, niet de dokters en patiënten. De budgettaire ruimte voor kwaliteitsgeneeskunde is dus geen issue van zodra men aan deze Kafka-structuren durft raken. Dat zal wel wat meer vragen dan het afschaffen van de vergunning voor een blindenstok.
7. In de huidige tijd waar iedereen een bankrekening heeft of kan hebben, kan de terugbetaling van ziektekosten en uitbetaling van stempelgeld perfect via de bestaande kruispuntbank van de sociale zekerheid geautomatiseerd worden en door de overheid zelf betaald net zoals in Denemarken. Er zijn wat ons betreft twee mogelijkheden: of men rationaliseert de SZ-structuren, waarbij samenwerking met de "echte" private sector (PPS) systematisch tot stand gebracht wordt, of de overheid beperkt zich tot de financiële ondersteuning die nodig zou zijn geweest had die rationalisering plaatsgevonden.

5. Kerntaken van de overheid

1. De minimal state behoort niet tot onze cultuur, wat voor ons niet betekent dat de overheid om het even wat kan doen op om het even welke wijze.
2. Het volgende ligt voor de hand: datgene wat de overheid doet, moet efficiënt gebeuren. In wat ze doet moet de overheid steeds blijf geven van goed en deugdelijk bestuur. Maar wat ze doet moet ook noodzakelijk zijn. Vandaar ons pleidooi voor het voeren van een grondig kerntakendebat .
3. Met andere woorden, de overheid moet zich niet alleen onophoudelijk de vraag stellen of ze de zaken goed doet (do the things right), maar ook of ze de goede, juiste zaken doet (do the right things). Terzake is nog heel wat werk aan de winkel. Onderlinge afstemming van de zaken die de verschillende overheden doen is de eerste stap.
4. Er moet maximaal worden samengewerkt met de private sector in zogenaamde PPS-structuren. Bij PPS is het de overheid die het aanbod bepaalt, bij privatisering de markt. Bij PPS blijven het publieke belang

en de publieke verantwoordelijkheden duidelijk gewaarborgd. In dat verband wil CASSANDRA de private sector onder meer betrekken bij het gevangenisbeleid dat zal opereren conform de strikte normen die worden uitgetekend door de overheid. De uitbating kan ook worden overgelaten aan de privé-sector, die zoals blijkt in Groot – Britannië veel efficiënter is.

5. Een verdere demonopolisering van allerhande overheidsdiensten (openstelling van de markten voor private dienstverleners) dringt zich op.
6. Een handig hulpmiddel om te bepalen welke overheidstaken nu echt noodzakelijk zijn, vormt de ‘Gouden Gids’ methode. Indien uit de Gouden Gids blijkt dat er bedrijven bestaan die dezelfde taken vervullen of diensten of producten leveren die ook door bestaande overheidsbedrijven gebeuren, dan kunnen deze overheidsbedrijven eigenlijk geprivatiseerd worden. Minstens moeten de bedrijven in kwestie de kans krijgen om hun diensten in opdracht van de overheid aan te bieden. Immers, niet alleen is er dan heel waarschijnlijk concurrentievervalsing vanwege de overheid (overheidsbedrijven hebben immers vaak de staat als waarborg), ook toont het louter bestaan van deze private bedrijven dat de vrije markt niet faalt waardoor er geen risico bestaat dat noodzakelijke maatschappelijke taken of diensten niet vervuld of verleend zouden worden zonder overheidsoptreden. De overheidstussenkomst door middel van het opzetten van overheidsbedrijven was dus niet nodig, en kan dus teruggeschroefd worden. De “Gouden gids” methode is bijgevolg een geschikt middel om de kostprijs te verlagen en de efficiëntie te verhogen.
7. Private bedrijven moeten trouwens altijd de mogelijkheid hebben om “overheidsdiensten” aan te bieden (ook al is de dienst voor hen nieuw en staan ze hiervoor nog niet in de Gouden Gids).
8. Uitzondering hierop zijn de overheidstaken die evident fundamenteel zijn in het licht van de bescherming van de openbare orde en van de veiligheid in de samenleving. De burger heeft dan altijd een echte keuze.
9. Alles wat niet als kerntaak van de overheid kan worden beschouwd moet op termijn definitief aan de private sector worden overgelaten.
10. Door de staat enkel te laten focussen op haar kerntaken, taken die meer toegevoegde economische én sociale waarde voortbrengen wanneer ze door de overheid worden uitgevoerd kan men het overheidsbeslag verder laten dalen tot 33% van het BBP. Dit valt buiten het tijdsbestek van het huidig plan.
11. Wij willen vervolgens zeer ver gaan in het definiëren van de verantwoordelijkheid bij het uitvoeren van de kerntaken. CASSANDRA pleit voor het invoeren van rechtspersoonlijkheid van alle overheidsdiensten (evenals vakbonden en politieke partijen overigens). De rechtspersoonlijkheid geeft bestuurlijke en boekhoudkundige verplichtingen, net zoals bij bedrijven. De burger kan deze diensten en instellingen dan ook eenvoudiger aansprakelijk stellen. Daaraan moet demonopolisering (eerder dan privatisering)

gekoppeld worden. Een echte democratie werkt volgens ons immers zoals de vrije markt: door terugkoppeling en competitie.

6. Regeldruk

1. Administratieve lasten maken slechts een klein deel van de totale hoeveelheid regeldruk uit. Het Planbureau heeft berekend dat de administratieve lasten 2,57 % van het BBP bedroegen in 2004, of 8,7 miljard euro. De regeldruk kost ons jaarlijks ongeveer 10% van ons Bruto Binnenlands Product.
2. Met andere woorden, dat we niet langer formulieren in zesvoud moeten indienen is positief, maar het is slechts een vierde van het echte probleem. De Belg wordt immers overspoeld door een kluwen van ondoorzichtige, ondoelmatige en soms ronduit absurde regels die de samenleving alleen maar kosten en niets opbrengen.
3. Gebrekkige regelgeving en teveel administratieve romplomp zijn het onvermijdelijke gevolg van een slechte werking van de overheid. Overbodige dwingende wetten en regels hinderen nodeloos de werking van het bedrijfsleven of bezwaren overmatig de burger in zijn leven en keuzes.
4. Soms is het gevolg van overbodige geldingsdrang. Zo leidt de omzetting van Europese richtlijnen door de band tot bijkomende, door Europa niet gevraagde, economisch onverantwoorde reguleringen.
5. Bij de opmaak van regelgeving stelt de overheid wat al te vaak zijn eigen belangen boven deze van de samenleving.
6. Een mooi voorbeeld hiervan vormt het stelsel van de algemene voorrechten ten voordele van de fiscus en de RSZ bij faillissementen. Deze zijn ingesteld om de financiële belangen van de fiscus en RSZ bij faillissementen koste wat kost veilig te stellen, ten nadele van de overige private schuldeisers en leveranciers. Want zelfs wanneer fiscus en RSZ traag en onzorgvuldig werken, min of meer zeker van hun geld zijn ze toch. Het zal hun een zorg zijn dat private leveranciers van de gefailleerde niets meer zullen ontvangen, terwijl het nu net zij zijn, die de tegoeden meer nodig hebben dan de staat die immers niet failliet kan gaan. Deze achteruitstelling van de private schuldeisers brengt dan wel met zich mee dat de leveranciers bij de geringste betalings- of liquiditeitsmoeilijkheden geen krediet meer aan hun afnemers willen geven en zo contante betaling bij levering eisen. En zonder deze impliciete kredietverlening – d.i. de betaling van facturen op 30 of 60 dagen – draait het handelsverkeer stroever of moeizamer, en groeit de economie bijgevolg minder sterk.
7. In dit verband pleiten we dan ook voor een grondige evaluatie van het stelsel van de algemene en bijzondere voorrechten binnen de faillissementswetgeving, en de invoering van volgende maatregelen ten voordele van de private leveranciers:
8. (1) de afschaffing van de algemene voorrechten voor fiscus en RSZ, gekoppeld aan begeleidende maatregelen om onredelijke invorderingsdaden vanwege fiscus of RSZ in te dammen (door omzendbrieven vanwege de minister van financiën);
9. (2) de ambtshalve kwijtschelding bij faillissement van achterstallige boetes en wettelijke verhogingen, zodat nog enkel de verschuldigde hoofdsom door de fiscus of RSZ kan opgeëist worden.”

7. Regelen van de regeldruk

1. Hier paal en perk aan stellen draagt bij tot de openheid van onze economie en verhoogt de kansen op meer welvaart. Minder nutteloze regels betekent minder economische belemmeringen en minder nutteloze nalevingkosten voor bedrijven.
2. De bestaande wet- en regelgeving moet daarom drastisch vereenvoudigen met met oog op de maximale ontplooiing van de bedrijfsactiviteit en met voldoende zorg voor kwaliteit, veiligheid en gezondheid.
3. Maar binnen de Belgische overheid geldt nog steeds de regel “achteraf genezen in plaats van op voorhand voorkomen”.
4. Er bestaan op vandaag vrijwel geen structurele maatregelen om de aangroeiende stroom regelneerij van bij het begin droog te leggen.
5. In de Europese Unie duurt de totstandkoming van een richtlijn vaak één en soms zelfs twee jaar, en worden veel experts de kans gelaten hun mening erover te geven. Maar de Europese regelgeving is dan ook van veel betere inhoudelijke en juridisch-technische kwaliteit dan de Belgische, wat leidt tot grotere rechtszekerheid.
6. “Omwille van de hoogdringendheid” is een te vaak gelezen zin in ontwerpen van wetten en besluiten. Als we al eens iets willen verbieden, dan dat! Ook wij moeten meer tijd nemen bij de ontwikkeling van regelgeving. De kwaliteit van de regelgeving kan hier enkel wel bij varen. Immers, regelgeving van slechte kwaliteit brengt heel wat kosten voor de samenleving met zich mee. De opmaak van regelgeving is dan ook een “serious and risky business”, een ernstige en risicovolle onderneming. Meer concreet moet een voldoende lange voorbereidingsperiode ons in staat stellen om bij de opmaak van wetgeving de volgende analyse- of evaluatiestappen zorgvuldig te nemen, met name:
  7. (1) starten met een algemeen aanvaarde, goed uitgewerkte probleembeschrijving op basis van risico-inschattingen en toekomstramingen, en met een coherente opsomming van de te bereiken beleidsdoelstellingen;
  8. (2) overgaan tot een, met feitenmateriaal, onderbouwde kosten/baten analyse van de voorgenomen regelgeving én van de alternatieve beleidsmaatregelen in functie van enerzijds de efficiëntie, effectiviteit en consistentie van de beleidsmaatregel, en anderzijds van de effecten op een duurzame economische groei (d.i. een evenwichtige balans tussen economische groei, sociale cohesie en de instandhouding of bescherming van het leefmilieu);
  9. (3) tenslotte de doelgroepen en belanghebbenden uitgebreid te raadplegen om hun expertise en bevindingen in het afwegingsproces in te brengen.”
10. De indirecte of onbedoelde negatieve effecten van voorgenomen wetgeving moet in kaart worden gebracht, om vervolgens maatregelen te nemen die deze effecten teniet doen of minstens minimaliseren. Het is hier dat de belangrijkste last uit regels volgt.. Wetsontwijking, –afwijking en zelfs –ontduiking volgen hieruit voort, met een verminderde spontane naleving van regelgeving en fors verminderd vertrouwen in de overheid tot gevolg.

11. Nieuwe reglementering kan wat ons betreft pas aangenomen worden als de economisch meetbare baten van de invoering de kosten overtreffen. Regelgeving die meer schaadt dan baat voor de samenleving wordt dus geweerd.
12. Ook bestaande regelgeving moet onder de loep. Er moet een permanente wetsevaluatie plaatsvinden. Er wordt nagegaan of wetten nog actueel zijn en in nieuwe wetten wordt waar mogelijk een “zonsondergangclausule” ingebouwd. Wetten of decreten, die gestemd zijn maar niet uitgevoerd binnen een periode van vijf jaar moeten automatisch opgeheven worden.
13. Een sprekende illustratie van onbedoelde negatieve effecten vindt men in de ontslagwetgeving. Door een overdreven bescherming van de werknemers – lange opzegtermijnen en hoge opzegvergoedingen – zijn uiteindelijk de werkwillige werklozen hiervan het slachtoffer. Werkgevers schuwen de hoge risico’s. Beter geen aanwervingen, en dus minder omzet, dan de kans op onbeheersbare ontslagkosten. In het Cassandra-plan lossen wij deze problematiek op door toepassing van het Legomodel.
14. Nog zo één: de vakbondsvertegenwoordiging in KMO’s. Door het invoeren van drempelwaarden inzake personeelsbestand (50 en 100 mensen) waarboven een vakbondsvertegenwoordiging verplicht is, doen KMO’s er alles aan onder deze drempel te blijven. Hierdoor worden economisch gezien nodeloze juridische constructies opgezet die uiteindelijk een rem op hun groei kunnen inhouden. En dan beweert de overheid er alles aan te doen jonge groeiende bedrijven, de ‘gazellen’ genaamd, in hun groei te stimuleren.

8. Dure bouwgronden door regelneverij

1. Dure bouwgrond is de belangrijkste oorzaak van de reële verarming van de gezinnen. Intercommunales houden kunstmatige schaarste in stand. De verwerving van een eigen woning is door de snelle stijging van de onroerend-goedprijzen voor veel jonge gezinnen een bijna onbereikbare droom geworden. Ondanks historisch lage rente en onredelijk lange afbetalingstermijnen neemt de maandelijkse afkorting een alsmaar grotere hap uit het gezinsbudget. In die mate zelfs dat twee voltijdse banen dikwijls niet meer volstaan, daar waar vorige generaties meestal nog met één betaalde baan een eigen woonst konden verwerven. De snelle stijging van het onroerend goed heeft dus een sluipende reële verarming veroorzaakt, en een wezenlijke achteruitgang van het welzijn van de Vlaamse gezinnen. En dit niettegenstaande onze nominale welvaart in de laatste decennia ogenschijnlijk nog wezenlijk is toegenomen.
2. De pijlsnelle prijsstijging van het onroerend goed is te wijten aan de inflatoir lage rente enerzijds, en de kunstmatige schaarste aan bouwpercelen in het Structuurplan Vlaanderen anderzijds. Deze schaarste aan bouwpercelen (en trouwens evenzeer aan industriegrond) doet zich voor terwijl de landbouwsector zich verplicht ziet telkenjare tienduizenden hectaren uit productie te nemen om landbouwoverschotten binnen redelijke perken te houden.
3. De verdeling van het areaal en het Structuurplan Vlaanderen is dus grondig verkeerd aangepakt, aangezien sectoren over massale

overschotten beschikken, terwijl de bouw met een nijpend tekort kampt. Dit heeft onder meer te maken met het nefaste lobbywerk van individuele belangengroepen, maar ook met de toenmalige groene rage en arrogante betuttelingmentaliteit van de overheid die het blijkbaar tot haar taak rekende de woonbehoefte wetens en willens in te perken, eerder dan die behoefte optimaal in te vullen.

4. De Ruimtelijke Ordening had zich dienen te beperken tot haar ware taak. Met name de ordening van de ruimte en het afstemmen van de ruimtelijke behoeften op elkaar op zulke wijze dat ruimtelijke conflicten tussen strijdige plannen worden vermeden. Het was waanzin het mensenrecht en natuurrecht van de burgers op woonruimte in te perken. De economische maatschappelijke en sociale kost van het zo gecreëerde kunstmatig tekort aan bouwgrond is gigantisch. Bouwlustige gezinnen dienen zich voor een gans mensenleven in de schulden te steken, met een aflossingskost die hen niet zelden voor 30 of 35 jaar veroordeelt tot een armtierige levenswijze waarin ze zich geen enkel extraatje nog een degelijk sociaal leven of zelf nakomelingschap kunnen veroorloven.
5. Het tekort aan bouwgrond kan in een oogwenk zonder enige kost worden opgelost door voldoende verkavelingvergunningen uit te schrijven. Dat dit kunstmatig tekort wetens en willens wordt in stand gehouden heeft o.m. te maken met de gigantische financiële belangen van de intercommunales. In het Vlaams Decreet Ruimtelijke Ordening van de Socialist Steve Stevaert kregen overheden het quasi-monopolie toebedeeld op het aansnijden en ontwikkelen van bouwgronden en industriegronden.
6. Alhoewel de intercommunales belangrijke maatschappelijke verantwoordelijkheden in handen kregen, zijn de bestuurders ervan noch democratisch verkozen, noch is hun beleid door een democratisch verkozen orgaan gecontroleerd. Hun boekhouding is vooral ondoorzichtig en ontoegankelijk. In Wallonië heeft het ontbreken van controlemogelijkheden tot belangrijke misbruiken geleid, o.m. de schandalen bij huisvestingsmaatschappijen en tot ontelbare misbruiken van publieke fondsen. Maar ook in Vlaanderen is de structuur dezelfde en bestaan dezelfde risico's op dezelfde misbruiken. In de sector van ruimtelijke ordening lijken intercommunales alleszins hun maatschappelijke taak al overheidsinstelling niet erg ter harte te nemen. Eerder dan het algemeen belang te dienen en het nijpend tekort aan bouwgrond te verhelpen kiezen intercommunales ervoor nieuwe kavels slechts met mondjesmaat vrij te geven en tegen woekerprijzen op de markt te brengen. Veelal tegen 5 à 10 maal de kostprijs van de bouwrijpe percelen, terwijl slechts weinig ingewijden weet hebben waar de gigantische verkavelingwinsten terecht komen.
7. Cassandra stelt het zich als een van haar primaire taken de voorschrijdende verarming ten gevolge van bouwgrondschaarste een halt toe te roepen. Daartoe wil Cassandra het aanbod van bouwpercelen op de werkelijke vraag afstemmen en tijdelijk zelfs een overaanbod te creëren tot de bouwgrondprijzen tot een redelijk niveau zijn herleid. Cassandra wil ook de gemeentewet herzien ten einde corruptie en belangenvermenging in intercommunales te bestrijden, controles in te

bouwen, en gemeenten verbieden hun beleid aan democratisch controle te onttrekken door primaire taken aan niet-democratische gecontroleerde organen te delegeren.

9. Overheidspersoneel

1. Onze efficiëntieoperatie is geen synoniem van een ontslagoperatie. Het doel is precies meer ondernemerschap en meer werk.
2. 'Europa moet de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie in de wereld worden, waarbij een duurzame economische groei leidt tot meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang.' Deze doelstelling werd geformuleerd op de Europese Raad van Lissabon in maart 2000 en heet sindsdien de 'Lissabon-strategie'. De hoofdinzet van het pact is het verhogen van de “werkzaamheidsgraad” om ‘meer bakkers de taart te laten bakken’ en zo de financiering van de sociale zekerheid veilig te stellen. Om de Lissabon-doelstellingen te halen zijn er netto meer dan 500.000 extra jobs nodig! Het spreekt nogal voor zich dat het Cassandra-plan geen jobs wil afnemen.
3. In België is 18,2% van de werkenden bij de overheid aan de slag. In Frankrijk is dat nog 16,5%, maar in Nederland 13,8% en in Finland en Ierland slechts respectievelijk 12,4 en 11,7%. Of nog maar eens Jan Gysen van de RSZ-PPO: “Zoals de tussentijdse verslagen van Prof. Pacolet en Prof. Delière aantonen, is de plaatselijke overheidssector een creator inzake werkgelegenheid; maar stimuli worden dikwijls gevonden in premies en bijdrageverminderingen, waarvan het dan nog niet altijd duidelijk is wie de eigenlijke beslissingen treft en wie de gevolgen draagt. 172 verschillende werknemerscategorieën zijn hiervan het gevolg. Elke categorie is gereguleerd. Deze wetten, koninklijke besluiten en richtlijnen moeten door duizenden in de besturen en bij de regionale rekencentra worden bestudeerd en toegepast, door de RSZ-PPO opgesteld en gecontroleerd. Mededelingen aan werkgevers, algemene en technische instructies vertegenwoordigen voor de laatste 10 jaar een stapel van 15 cm per taalrol.”
4. In het enorme Duitsland neemt het gewicht aan beloning van overheidspersoneel in 2003 minder dan 8% van hun BBP in. In België ligt dit rond de 12%.
5. Is er een overtuigende reden waarom men het in België moet doen met 50% meer overheidspersoneel en -kosten dan elders in Europa? Eén derde van de 200.000 door Verhofstadt beloofde jobs zijn gesubsidieerde nepstatuten. Overheidjobs mogen niet dienen om werkloosheidscijfers op te smukken. Het moet zoals overal gaan om kwaliteitsvolle jobs, die toegevoegde waarde creëren in plaats van welvaart afbreken.
6. Een versoepeling van het arbeidsmarktbeleid en verlaging zal de nood aan gesubsidieerde contractuelen (300.000 zgn. nepstatuten in en buiten de overheid) doen verdwijnen en dus hiermee ook een belangrijke uitgavenpost.^[7] Een radicale vermindering van de regeldruk (minder wetten - vereenvoudiging van regelgeving) leidt in alle geval tot een verminderde nood aan overheidspersoneel om deze regelgeving te handhaven en uit te voeren.

7. Er is bijgevolg een “verstandige” aanwervingstop noodzakelijk, in combinatie met bijscholing van het blijvend personeel en met afspraken met het bedrijfsleven dat zich engageert om laaggeschoolde overheids personeelsleden aan te werven. Door dergelijke verstandige aanwervingstop, gecombineerd met alle maatregelen uit dit plan kunnen burgers meer dan 3,5% van het BBP terugverdienen. De bezoldigingen voor het personeel worden zelfs niet tot het Duits niveau teruggebracht, maar toch verminderd tot een “normale” 8,51% van het BBP.

10. Het spanningsveld tussen beleid en administratie

1. Vandaag is de voorbereiding en de uitvoering van het beleid een grote soep. Onze administraties en de ministeriële kabinetten hebben eigenlijk dezelfde taak: het voorbereiden van het beleid.
2. Inefficiënties in de administratie, overlappende en onduidelijke bevoegdheden, en vooral teveel politieke inmenging moeten als eerste aangepakt worden.
3. Het Cassandra-plan wil in alle geval het zogenaamde “primaat van de politiek” herstellen. Het primaat van de politiek beoogt het een duidelijke taakverdeling tussen politici, administratie en het middenveld. Het uitgangspunt daarbij is dat het overheidsbeleid moet worden bepaald door de politiek verantwoordelijken, want die zijn democratisch gekozen. Andere actoren hebben die rechtstreekse democratische legitimering niet en mogen het beleid dus niet bepalen. Dit belet niet, zoals in ons Lego-model (zie verder) dat het middenveld een concrete invulling kan geven aan het beleid. Deze filosofie impliceert de toepassing van transparant bestuur (toepassing van de zogenaamde “corporate governance” principes op de overheid). Burgers hebben het recht te weten waar de verantwoordelijken mee bezig zijn.
4. Wij gaan nog een stap verder gezet worden naar policy governance, het beheer van het beleid. Policy governance maakt niet alleen transparant, maar ook optimaal besturen mogelijk. Bij policy governance worden fundamentele vragen gesteld: “wat doen we, wie doet het en hoe doen we het”. Het gaat over de kwaliteit van het beleid en over de mentaliteit om deze kwaliteit te waarborgen en te handhaven.
5. In het licht van Policy governance zijn zowel administratie als kabinetten nodig. De kabinetten zijn samen met het parlement de voorbereiders van het beleid (opstellen van wetsontwerpen, ontwerpen van KB's, ministeriële besluiten en richtlijnen), de administratie is de bestuurder van zijn toegewezen onderneming die in het leven werd geroepen om een onderdeel van het beleid uit te voeren. Kabinetten moeten wel in omvang worden beperkt tot wat redelijkerwijze noodzakelijk is om dat beleid voor te bereiden.

11. De overheid heeft een voorbeeldfunctie

1. De overheid moet altijd een voorbeeldfunctie hebben. Dit is één van de meest essentiële voorwaarden opdat het vertrouwen van de samenleving in haar politieke overheid hersteld wordt, en dus de kloof tussen burger en politiek gedicht.
2. Dit geldt allicht nog het meest bij het voeren van de staatshuishouding. Als de burger hoort dat onzorgvuldig met zijn zuur verdiende centen

wordt omgesprongen is het psychologisch effect veel sterker dan wanneer hij verneemt dat een bedrijf twee jaar moet wachten op de nodige vergunningen.

3. Op dat vlak doet de huidige regering het tegenovergestelde. Het begrotingsbeleid is een ware illusie en farce geworden met onbetrouwbare cijfers en voorspellingen, éénmalige maatregelen door overname van pensioenfondsen en verkoop van overheidsgebouwen, de verschuiving van de huurlasten en pensioenuitgaven naar de toekomst, de uitstel van betaling aan leveranciers van de overheid, en ga zomaar verder. Zelfs het eerbiedwaardige Rekenhof klaagt dit fel aan.
4. Om deze wantoestand aan te pakken is de goedkeuring van een speciale wet nodig in uitvoering van een grondwetsartikel dat een kwaliteitsvolle begrotingspolitiek verplicht stelt. Van deze wettelijke bepalingen zou enkel maar onder strenge voorwaarden en met uitdrukkelijke steekhoudende motivering afgeweken kunnen worden.

---

[1] VBO, Strategie 2010, p. 41.

[2] Uitgevoerd in opdracht van VOKA in samenwerking met de administratie economie van de Vlaamse gemeenschap.

[3] Bron: De Tijd van 16 september 2004.

[4] (Bron: Wikipedia)

[5] Jan Gysen, administrateur-generaal RSZPPO
(http://www.onssapl.fgov.be/nl/info/RSZPPO-50/Toespraak_Jan_Gysen.htm).

[6] Voor een toegankelijk overzicht: Marc Van de Velde, “De Sociale Zekerheid – De Belgen zijn de ziekste van alle Galliërs”, Air Lines, Leuven, 2006.

[7] De premies voor de gesubsidieerde contractuelen bij de lokale besturen (gemeenten, provincies, OCMW's, intercommunales, enz.) worden door de drie Gewesten via de RSZPPO overgemaakt. Voor de 3 Gewesten samen gaat het jaarlijks om 380 miljoen euro. Hetzelfde gebeurt in opdracht van Volksgezondheid voor de ziekenhuissector, waar jaarlijks 115 miljoen euro aan premies wordt doorgestort voor de zgn. 'IBF-ers' (wat verwijst naar de financiering door het interdepartementaal begrotingsfonds). Er zijn ook nog federale middelen.